

Formanden: Rigsdagsmanden for Skanderborg Amts 1ste Valgfreds har Ordet.

Sjerrild: Jeg skal, da der er talt saa meget i denne Sag, søge at fatte mig saa kort som muligt (Meget godt!). Der var imidlertid enkelte Punkter, hvorom man har talt, som jeg ikke kan lade staae saa aldeles hen, uden at jeg maa yttre mig om dem. Saaledes er der navnlig et Punkt, som jeg vil begynde med, og det er det, at jeg haaber man vil indrømme mig, at om end de, som vi hidtil have kaldt Godsseiere, men som jeg nu hører skulde kaldes Godsbesiddere, ikke kunde siges at have en aldeles uindskrænket Eiendomsret over de Eiendomme, de have kjøbt eller paa anden Maade ere komne i lovlig Besiddelse af, saa have de dog en vis Eiendomsret over dem, og navnlig haaber jeg, at man vil indrømme mig, at det hidtil har været en ved Sædvane og Love begrundet Berettigelse for dem at købe, sælge og pantsætte disse Eiendomme, uden at nogen anden Indskrænkning deri har været givet end den, der følger af Fæstelovgivning. Og er dette saa, som jeg nok tør sige, det er, saa følger ogsaa deraf, at den Stigen af Priserne paa Landeieendomme i Almindelighed, som heldige Conjuncturer kunne medføre, maa komme Godsseierne, ligesaa vel som Brugerne tilgode; er dette nu fremdeles saa, da følger atter deraf, at den Maade at bestemme Værdien for Fæstegodsset paa, som den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgfreds (Tscherning) flere Gange har villet gjøre gjældende, at den skulde skee igjennem en Beregning af de Indtægter, som de paagjældende Eiendomme igjennem en Arrække have givet, ikke kan holde Stik (Tscherning: Nei!). Det forekommer mig, at jeg har hørt ham sige saa; (Tscherning: Men det er feil!) ja saa, saa kunde jeg jo gjerne frasælde at tale videre om det (Ja!), men jeg vil dog for en Sikkerheds Skyld gjøre det. Der har været Tale om, at naar en Mand foruden det, han fik som Indtægt af Eiendommen, tillige erholdt Noget lagt til, saa var det nok. Der er mange andre Momenter, der maa komme i Betragtning ved en Eiendoms Værdi, end de Indtægter, som Eiendommen har afgivet.

En Eier kan desuden have bortfæstet under saadanne Vilkaar, at dersom man vil holde sig til den Indtægt, som Godset har givet, og derefter bestemme Værdien, om man endogsaa lagde Noget til, som den ærede Rigsdagsmand siger, da vilde den, der var i Besiddelse af Eiendomsretten, kun faae et grumme ringe Vederlag for sin Eiendom. Vilde man ene lægge Indtægterne af Fæstegaardene til Grund for Værdiens Bestemmelse, da kom man til at gjøre sig skyldig i meget store Uretfærdigheder, thi man fik da ud, at de Godsseiere, som have fæstet Gaardene bort for meget lave Afgifter og mod smaa Indfæstninger, kun fik en meget ringe Betaling for deres Fæstegaarde, medens de, som havde sørget for at tage Klæffeligt, fik en langt bedre Betaling. Jeg mener altsaa, at man ikke kan gaae ud derfra og skal man altsaa gaae nogen Vej til tvungen Afløsning, saa maa det være Expropriationsveien. Der har her i Salen været deelte Meninger, om en Tvangslov vilde fremme Fæstevæsenets Afløsning eller ikke. Jeg for mit Vedkommende kan jo nok indsee, at en Tvangslov kan faae Folk til at gaae ind paa Afløsningen; naar den byder, at de skulle det, saa kunne de naturligtvis ikke lade være; men jeg troer ikke, at en Tvangslov vil fremme frivillig Handel, thi det ligger i Sagens Natur, at naar Fæsterne ville være Selveiere, og de troe, at der staaer en Tvangslov i Baghaanden, og gjøre den Regning, at de igjennem den kunne faae deres Gaarde for billigere Præis end ved frivillig Handel, saa handle de naturligtvis ikke, de give ikke 3000 Rbd. for en Gaard, naar de haabe at kunne faae den for 2000 Rbd., og det vilde jeg virkelig heller ikke, naar jeg var i deres Sted, og hvad Godsseierne angaaer, saa maa de dog vide, som ogsaa tidligere er sagt, at kommer en Tvangslov ikke nu, saa kan den komme senere; hvis det viser sig at den bliver nødvendig; men til Dato kan jeg ikke indsee, at den er nødvendig. Jeg troer heller ikke, at det forhold sig rigtigt, at det skulde være en saa ringe Forsatning at komme i at blive Fæster, som Noget mene; thi paa de Godser, som jeg har havt og endnu har med at bestille, har der altid viist sig en stærk Søgning efter at faae